

Z A P I S N I K
sa 22. sjednice
Odbora za međunarodne odnose i iseljenike
održane 17. decembra 2024. godine

Sjednica je počela u 09:50 časova.

Sjednici je predsjedavao Duško Stjepović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali: Admir Adrović, zamjenik predsjednika Odbora i sljedeći članovi/ce Odbora: Nađa Laković, Gordan Stojović, Seid Hadžić, Jelena Kljajević, Bojana Pićan, Maja Vučelić i Nikola Janović.

Sjednici su u svojstvu predstavnika predlagača prisustvovali Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija i sekretar Ministarstva vanjskih poslova Adis Pepić, dok Ministarstvo dijaspore nije imalo svog predstavnika na sjednici Odbora.

Takođe, sjednici su prisustvovali službenici Odbora: sekretar Odbora Jasmin Bojadžić, savjetnice Dijana Mitrović, mr Vanja Čabarkapa, Iva Lakićević i saradnik u kabinetu predsjednika Skupštine Crne Gore Matija Gligorović.

Za sjednicu je jednoglasno usvojen sljedeći:

DNEVNI RED

- 1. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice;**
- 2. Razno**

Prva tačka dnevnog reda: *Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice*

Uvodne napomene o Predlogu zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice, dao je Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija.

Za potrošačke jedinice koje su predmet interesovanja ovog odbora, Predlogom zakona o budžetu za 2025. godinu predviđen je ukupan iznos od 23,5 miliona eura, od čega je za Ministarstvo vanjskih poslova opredijeljeno 22,22 miliona eura, a za Ministarstvo dijaspore 1,3 miliona eura.

Za 2024. godinu, za iste potrošačke jedinice koje su predmet razmatranja ovog odbora, planirano je ukupno povećanje budžeta od oko 2 miliona eura. Od toga, Ministarstvo

vanjskih poslova dobija dodatnih 1,65 miliona eura, dok je za Ministarstvo dijaspore predviđeno povećanje od 0,33 miliona eura.

Unutar Ministarstva vanjskih poslova, planirano je povećanje budžetskih sredstava u iznosu od 1,65 miliona eura, pri čemu se dominantan dio odnosi na bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, u iznosu od 0,5 miliona eura. Ovo povećanje proisteklo je iz usklađivanja obračuna zarada sa novim podacima i primjene indeksacije u skladu s uredbom o poslovnim dodacima na zarade, naknadama i ostalim primanjima za zaposlene u diplomatsko-konzularnim predstavništvima.

Dodatno, predviđeni su rashodi za usluge u iznosu od 120.000 eura, koji obuhvataju službena putovanja u zemlji i inostranstvu, uključujući i troškove za tri nova diplomatsko-konzularna predstavništva. Takođe su planirani izdaci za prevoz, naknade za selidbu i troškove odlaska i povratka diplomata sa mandata, kao i ostale operativne troškove.

Sredstva su takođe predviđena za zakup objekata u kojima su smještena diplomatsko-konzularna predstavništva, kao i za troškove stanovanja osoblja i druge izdatke. Pored toga, u budžetu Uprave za imovinu planirana su sredstva za adaptaciju dva diplomatsko-konzularna predstavništva – u Vašingtonu i Briselu, kao i za obnovu objekta bivšeg austrijskog poslanstva na Cetinju, koji je dodijeljen Ministarstvu vanjskih poslova.

Što se tiče Ministarstva dijaspore, planirana su budžetska sredstva u iznosu od 1,3 miliona eura, što predstavlja povećanje od oko 330.000 eura u odnosu na prethodnu godinu. Zakonom o saradnji Crne Gore sa iseljenicima propisano je da budžetska sredstva za očuvanje i jačanje veza sa dijasporom i iseljenicima moraju iznositi najmanje 0,07% tekućeg budžeta Crne Gore. U tom kontekstu, predviđeni budžet premašuje taj minimalni iznos za oko 240.000 eura.

Pored toga, planirana su i sredstva za sve ostale programske aktivnosti Ministarstva dijaspore u skladu s njegovim nadležnostima za narednu godinu.

Sekretar Ministarstva vanjskih poslova, Adis Pepić kazao je da je zahtjev za budžetskim sredstvima za narednu godinu obuhvatao planove jačanja i širenja diplomatske mreže, kao i osnaživanje kadrovskih kapaciteta unutar ministarstva. Naglasio je da, imajući u vidu zahtjevnju fazu pristupanja, postoji stalna potreba za fokusiranim i pojačanim naporima u ispunjavanju preostalih obaveza iz evropske agende.

U vezi s tim, ukazao je da se očekuje ubrzanje međunarodnih aktivnosti, posebno u kontekstu evropskih integracija, te da je neophodno aktivnije diplomatsko djelovanje i prilagođavanje promjenama na međunarodnoj sceni, uključujući geopolitičke i regionalne promjene. Takođe je istakao da građani i dijaspora očekuju adekvatno zastupanje interesa Crne Gore, veću izvjesnost evropske perspektive, kao i učešće u razvoju različitih oblasti regionalne saradnje.

Naglasio je da je u Predlogu zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu za aktivnosti Ministarstva vanjskih poslova opredijeljeno 22.218.151 eura, pri čemu se više od dvije trećine budžeta, odnosno 16.221.837 eura, odnosi na rad diplomatsko-konzularnih predstavništava u inostranstvu. Skoro polovina tog iznosa, tačnije 46%, predviđena je za zarade i druga primanja službenika u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, dok se 29% odnosi na troškove zakupa službenih prostorija. Takođe, značajan dio sredstava namijenjen je angažovanju lokalnog osoblja, poput vozača i administrativnog kadra, dok se preostali dio odnosi na operativne troškove, uključujući materijalne rashode, usluge i održavanje.

Ukazao je na problem funkcionisanja diplomatsko-konzularne mreže, koja je u prethodnom periodu značajno oslabljena i ne funkcioniše na optimalnom nivou. Napomenuo je da od ukupno 40 ambasada, njih 22 funkcioniše na nivou privremenog otpravnika poslova, dok 13 ambasada ima samo po jednog diplomatskog predstavnika, koji po automatizmu preuzima ulogu otpravnika poslova. Takođe, od šest misija, dvije nemaju stalne predstavnike, a od četiri generalna konzulata, Frankfurt i Njujork nemaju generalne konzule.

Izvijestio je da će broj ambasadora dodatno opasti tokom naredne godine, zbog isteka mandata određenom broju diplomata. Planirano je popunjavanje diplomatsko-konzularne mreže tako što će od januara mreža biti ojačana diplomatama višeg ranga, posebno u ambasadama gdje trenutno postoji samo jedan diplomat, koji je ujedno i na svom prvom mandatu. Izrazio je očekivanje da će do kraja 2025. godine biti imenovani ambasadori na svim predviđenim lokacijama.

Napomenuo je da je za aktivnosti diplomatsko-konzularnih predstavništava opredijeljeno skoro 2 miliona eura više u odnosu na prethodnu godinu, ali da bi, ukoliko mreža bude popunjena planiranim brojem diplomata, mogla postojati potreba za dodatnim povećanjem budžetskih sredstava, kako bi se sve obaveze mogle nesmetano realizovati.

Govoreći o otvaranju novih diplomatsko-konzularnih predstavništava, istakao je da trenutna budžetska sredstva omogućavaju samo otvaranje predstavništva u Danskoj, gdje je već poslat otpravnik poslova, koji će u narednom periodu završiti sve potrebne procedure za uspostavljanje predstavništva.

U dijelu aktivnosti u zemlji, naveo je da su za bilateralne i multilateralne poslove opredijeljena sredstva u iznosu od 4.951.902 eura, dok je za upravljanje ministarstvom planirano 1.144.412 eura. Najveći dio ovog iznosa, oko 40%, odnosi se na kontribucije za članstvo u međunarodnim organizacijama. Posebna sredstva izdvojena su za pripreme predsjedavanja Crne Gore Savjetom Evrope 2026. i 2027. godine, što uključuje slanje dodatnih službenika u Strazbur radi upoznavanja sa predstojećim obavezama i učešća u programima razmjene iskustava sa zemljama koje su prethodno predsjedavale ovom institucijom.

Osim toga, osvrnuo se i na aktivnosti Diplomatske akademije, istakavši da ona tek posljednjih nekoliko godina ima sredstva za sprovođenje aktivnosti u skladu s potrebama Ministarstva vanjskih poslova.

Posebno je naglasio pitanje službenih putovanja, istakavši da Ministarstvo vanjskih poslova, s obzirom na članstvo u međunarodnim organizacijama i broj diplomatskih predstavništava, ima značajne potrebe u tom segmentu, te da bi budžetska izdvajanja za tu svrhu mogla biti povećana ukoliko to bude moguće.

Govoreći o zaradama zaposlenih u službi vanjskih poslova, podsjetio je da Zakon o vanjskim poslovima predstavlja *lex specialis*, te da su koeficijenti za zaposlene regulisani tim zakonom i nisu mijenjani od 2017. godine. Takođe, zaposleni u Ministarstvu vanjskih poslova nisu obuhvaćeni Zakonom o zaradama u javnom sektoru, niti granskim kolektivnim ugovorom za upravu i pravosuđe, zbog čega na njih nisu uticale ranije izmjene propisa o povećanju zarada iz 2022. godine.

Zaključno, informisao je da Ministarstvo vanjskih poslova, u saradnji s Ministarstvom finansija, razmatra rješenja za usklađivanje koeficijenata zarada zaposlenih u službi vanjskih poslova s ciljem njihovog adekvatnog prilagođavanja važećim propisima.

Duško Stjepović, predsjednik Odbora, obavijestio je prisutne da je trebalo da sjednici prisustvuje i neko iz Ministarstva dijaspore. Međutim, zbog obaveza u parlamentarnom radu, nisu se pojavili. Stjepović je napomenuo da će rasprava o ovom dijelu budžeta biti završena u ovom odboru, a zatim će biti razmatrana u odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kako bi cijeli Prijedlog budžeta za 2025. godinu došao na plenum. Takođe, obećao je da se ovakva situacija neće ponoviti nakon daljnje komunikacije sa Ministarstvom dijaspore. Na kraju, otvorio je raspravu.

Admir Adrović, potpredsjednik odbora, kazao je da su članovi Odbora, koji su imali priliku putovati i komunicirati s diplomatsko-konzularnim predstavnicima Crne Gore, svjesni problema s kojima se suočavaju na terenu. Prepoznao je da su ti problemi, prije svega, izazvani nedostatkom finansijskih sredstava, što ozbiljno otežava njihov rad i funkcionisanje.

S posebnom pažnjom, osvrnuo se na problem koji se tiče plata zaposlenih u diplomatsko-konzularnim predstavništvima. Napomenuo je da te zarade, koje su zakonski definisane, nisu usklađivane od 2017. godine. To je period od sedam godina, tokom kojeg su plate u mnogim sektorima ostale iste, a cijene značajno porasle. Zbog toga su uslovi života za zaposlene u diplomatiji postali neodrživi. Adrović je istakao da postoji percepcija da diplomatske pozicije imaju visoke plate, ali u stvarnosti ti poslovi postaju neatraktivni jer osnovna primanja ne pokrivaju troškove života, ni osnovne potrebe za smještajem, hranom i obrazovanjem djece, posebno za one koji se nalaze van Crne Gore.

Napomenuo je da se zbog toga javlja problem u popunjavanju radnih mjesta u diplomatskim predstavništvima. Prema njegovim informacijama, postoje mnogi konkursi za diplomatske pozicije na koje se niko ne javlja. Takođe, postoje i ambasade koje nemaju

nikog ili samo jednog predstavnika, što dodatno otežava rad. Adrović je predložio da se brzo razmisli o mogućim promjenama zakona i prilagodbi finansijskih sredstava kako bi se osigurala adekvatna pokrivenost i funkcionisanje tih misija.

Takođe, istakao je problem niskih sredstava koja se izdvajaju za reprezentaciju i osnovne operativne troškove diplomatskih misija. Kao primjer, naveo je da se sredstva koja se izdvajaju za te svrhe mjesečno kreću oko nekoliko stotina eura, što nije dovoljno ni za osnovne obaveze kao što su organizacija prijema ili večera. Čak ni osnovni troškovi poput kafe ili vode za diplomatske potrebe nisu dovoljno pokriveni. Adrović je predložio da se ta sredstva povećaju, kako bi predstavništva mogla obavljati svoje funkcije u skladu s međunarodnim standardima.

Takođe, osvrnuo se na stanje objekata koji se koriste kao diplomatske misije, konkretno spomenuo Ambasadu u Vašingtonu, koja je u vlasništvu Crne Gore, ali se nalazi u vrlo lošem stanju. Iako je objekat na izuzetnoj lokaciji, Adrović je upozorio da se taj objekat nalazi u ozbiljnoj fazi propadanja i da bi trebalo poduzeti hitne mjere kako bi se preventivno sačuvala diplomatska imovina, čime bi se osigurao reprezentativan izgled i funkcionalnost tih objekata. Istakao je da je važno da Crna Gora bude prisutna na adekvatan način u svim ključnim svjetskim metropolama.

Na kraju, Adrović je predložio da se razmisli o mogućnosti kupovine diplomatskih objekata, umjesto što se plaća visoka renta za te iste objekte. Istakao je da su sredstva koja se izdvajaju za rentu značajna, te predložio da se razmisli o mogućnosti da se ta sredstva usmjere na kupovinu objekata ili njihovu adaptaciju. Takav pristup, smatra Adrović, mogao bi omogućiti da, umjesto stalnih izdataka na rentu, Crna Gora stekne trajnu imovinu koja bi ostala u vlasništvu države. Ovaj predlog bi, prema njegovom mišljenju, mogao dugoročno biti isplativiji za državu, a istovremeno unaprijediti i zahtjeve rada naših diplomatskih misija.

Poslanik Gordan Stojović istakao je da budžet nije dovoljno visok, naročito kada se radi o potrebama diplomatske mreže. Po njegovom mišljenju, budžet nije dovoljan za popunjavanje nižih diplomatskih mjesta, a spomenuo je i problem s ambasadama, poput one u Vašingtonu, koja je u lošem stanju, kao i situaciju u Briselu s neiskorišćenim aneksom zgrade. Takođe, naveo je i problem s imovinom u Istanbulu, gdje ništa nije urađeno po tom pitanju. Preporučio je da se napravi plan za kupovinu nekretnina na ključnim lokacijama kako bi se dugoročno ostvarila vlasništva. Na kraju je postavio pitanje generalnom sekretaru da li smatra da su sredstva dovoljna barem za osnovno funkcionisanje.

Poslanica Nađa Laković se zahvalila i izložila nekoliko konkretnih primjedbi. Istakla je da, osim plata, diplomate u inostranstvu moraju imati i zdravstveno osiguranje, kao i

osiguranje za članove porodice. Takođe, ukazala je na činjenicu da se diplomatska vozila nalaze u lošem stanju, spomenuvši primjer iz Istanbula, gdje su se lošiji uslovi nego korišćenje traktora. Uputila je i na problem starih vozila, kao što je slučaj u Francuskoj, gdje vozilo kupljeno prije dvije godine treba biti zamijenjeno zbog sklanjanja dizel vozila.

Napomenula je i pitanje inflacije u stranim zemljama, zbog čega plate lokalnog stanovništva moraju biti prilagođene, a time i plate zaposlenih u diplomatskim predstavništvima. Posebno se osvrnula na promociju Crne Gore, naglašavajući da bi bolje finansijsko stanje omogućilo bolju promociju zemlje, što bi pozitivno uticalo na turizam. Naglasila je da diplomate trenutno rade pod teškim uslovima, oslanjajući se na donacije, a da je sredstva za reprezentaciju nedovoljna, spomenuvši iznos od 100 eura koji je premali za skuplje zemlje. Zaključila je da trenutni budžet nije dovoljan za postavljanje diplomatske mreže na zdrave temelje i efikasnu promociju Crne Gore.

Poslanik Nikola Janović, istakao je da se ne može ignorisati činjenica da od 40 ambasada koje je pomenuo generalni sekretar Ministarstva vanjskih poslova, većina konzularnih predstavništava širom svijeta nije popunjena.

Postavio je pitanje kakvu poruku Crna Gora time šalje međunarodnoj zajednici, naročito s obzirom na dugotrajnu blokadu institucija usled političkih neslaganja unutar vladajuće većine. Janović je naglasio da je diplomatsko-konzularna mreža Crne Gore u najlošijem stanju od sticanja nezavisnosti, što dodatno komplikuje činjenica da zemlja nije uspjela da zatvori Poglavlje 31 u pregovorima sa Evropskom unijom, koje se odnosi na vanjsku politiku, bezbjednost, odbranu i dobrosusjedske odnose.

Poslanica Maja Vučelić izrazila je žaljenje zbog problema s kojima se suočava crnogorska diplomatija i Ministarstvo vanjskih poslova. Predložila je da članovi Odbora podnosu amandman na Predlog zakona o budžetu. Smatra da je to jedini način da se izbore za rješenja i da pokušaju uvrstiti ključne stavke u budžet.

Predsjednik Odbora, Duško Stjepović, istakao je da članovi Odbora ne mogu tek tako osmisliti amandman, već je prvo potrebno utvrditi koje su prioritetne potrebe Ministarstva vanjskih poslova. Naglasio je da godinama unazad nedostaju jasna vizija, plan i program, a da svaki amandman treba biti rezultat temeljne analize.

Takođe je ukazao na restriktivan pristup Ministarstva finansija, ali je naglasio da je njihova dužnost da raspolazu preciznim podacima, jer ne mogu proizvoljno dodjeljivati sredstva bez jasnih planova i potreba. Posebno je istakao loše stanje diplomatsko-konzularnih predstavništava, navodeći primjer Ambasade u Vašingtonu, gdje je tabla s natpisom „Ambasada Crne Gore“ improvizovano popravljena flomasterom.

Naglasio je da je zastupljenost na diplomatskom nivou od ključnog značaja, jer spuštanje nivoa predstavništva šalje negativnu poruku u međunarodnim odnosima. Istakao je da problem nedostatka ambasadora traje duže vrijeme i da nije isključiva odgovornost aktuelne vlasti, podsjećajući da je bivši Predsjednik Milo Đukanović više od dvije godine odbijao većinu predloga za imenovanje ambasadora.

Govoreći o značaju diplomatije, Stjepović je naveo da je ona skupa, ali dugoročno korisna, kako u privlačenju stranih investitora, tako i u međunarodnim odnosima. Smatra da je neophodno sprovesti detaljnu analizu stanja ambasada i konzularnih predstavništava, kako bi se na osnovu toga odredili prioriteti za ulaganja. Takođe je ukazao na zabrinjavajuće smanjenje izdvajanja za Ministarstvo vanjskih poslova, koje trenutno iznosi samo 0,55% budžeta.

Na kraju, Stjepović se osvrnuo na budžet za dijasporu, izražavajući sumnju u način na koji su raspoređena sredstva, posebno ističući da od 214.450 eura, čak 195.000 eura odlazi na „ostale usluge“. Pozvao je Ministarstvo vanjskih poslova da precizira gdje su najveće potrebe, kako bi Odbor mogao podržati eventualne amandmane, ali je naglasio da budžetske odluke ne smiju biti donošene bez jasnog plana i analize.

Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija, istakao je da budžet Ministarstva vanjskih poslova za narednu godinu iznosi 22,2 miliona eura, što predstavlja najveći budžet koji je ovo ministarstvo ikada imalo od svog osnivanja. On je naglasio da su finansijski izazovi prisutni, ali da budžet omogućava sprovođenje planiranih aktivnosti i unapređenje diplomatske mreže Crne Gore.

Pored osnovnog budžeta, Ministarstvo vanjskih poslova može računati i na dodatna sredstva namijenjena adaptaciji objekata ambasada u Vašingtonu i Briselu. Za ove projekte predviđeno je 800.000 eura, ali ta sredstva nisu uključena direktno u budžet Ministarstva vanjskih poslova, već su planirana kroz budžet Uprave za državnu imovinu, u skladu sa zakonskim odredbama. Takođe, u planu je i adaptacija poslanstva Austrije na Cetinju, za šta je predviđeno dodatnih 600.000 eura.

Paunović je istakao da, pored osnovnog budžeta od 22,2 miliona eura, Ministarstvo vanjskih poslova raspolaže i sa dodatnih blizu 3 miliona eura, koja se odnose na sredstva za diplomatski kadar koji dolazi iz drugih ustanova i ministarstava. Na godišnjem nivou, ova sredstva se kreću između 1 i 1,5 miliona eura, u zavisnosti od broja diplomata koji su raspoređeni na različite misije i predstavništva.

Govoreći o budžetu za tekuću 2024. godinu, Paunović je podsetio da je on iznosio 20,5 miliona eura, ali da će oko 2 miliona eura ostati neiskorišćeno i biti vraćeno. To, prema

njegovim riječima, pokazuje da određena sredstva nisu potrošena u punom obimu, što ostavlja prostor za bolju preraspodjelu i optimizaciju finansijskih resursa u narednoj godini.

Naglasio je da, iako je budžet Ministarstva vanjskih poslova značajno povećan, pojedine budžetske pozicije svake godine budu predmet smanjenja u okviru amandmanskih predloga u Skupštini. Ovo se najčešće odnosi na stavke poput službenih putovanja, reprezentacije i sličnih rashoda, koji su, prema njegovim riječima, ključni za rad ovog ministarstva. Dok se kod drugih administrativnih institucija ova sredstva mogu opravdano umanjivati, Ministarstvo vanjskih poslova ima specifične potrebe koje se ne mogu lako reducirati bez uticaja na njegov rad.

Paunović je istakao i važnost fleksibilnosti u okviru budžetskog planiranja, napominjući da je Ministarstvo finansija do sada uvijek bilo otvoreno za rekalkulacije i preraspodjele sredstava unutar budžeta ukoliko se za tim javi potreba. Ova praksa će se nastaviti i u narednoj godini, jer, kako je naveo, vjerovatno ni budžet za sledeću godinu neće biti u potpunosti iskorišćen. Takođe, postoji i realna mogućnost da neće biti moguće ostvariti punu popunjenost diplomatske mreže, što može dodatno uticati na budžetsku potrošnju.

Poseban dio njegovog izlaganja odnosio se na administrativni kadar i potrebu za anticipiranjem izmjena Zakona o vanjskim poslovima, koji bi trebalo da donese povećanje koeficijentata zaposlenima. Iako trenutno postoje izazovi u vezi sa zaradama u diplomatskoj službi, ovaj problem je djelimično prevaziđen kroz dodatne naknade na zarade, kako bi se izjednačile sa drugim sektorima poput pravosuđa i državne uprave. Međutim, Paunović je naglasio da će biti neophodne zakonske korekcije kako bi se ovaj problem dugoročno riješio, ali da se ne očekuju značajniji fiskalni efekti osim u segmentu doprinosa.

Kao jedan od strateških izazova, on je pomenuo i pitanje kupovine diplomatskih objekata. Istakao je da je Crna Gora tokom pandemije imala priliku da kupi objekat u Njujorku po značajno povoljnijoj ceni, ali da ta prilika nije iskorišćena. Danas je vrijednost tog objekta porasla pet do šest puta, što pokazuje koliko je važno plansko upravljanje nekretninama i dugoročno budžetsko planiranje. U tom kontekstu, sugerisao je da bi Crna Gora trebalo da definiše jasnu strategiju za narednih 20 godina, kako bi unaprijed znala gdje će imati diplomatsku prisutnost i koje objekte treba da kupi, umjesto da se oslanja na skupe rente, koje konstantno rastu.

Zaključujući svoje izlaganje, Paunović je istakao da su budžetska sredstva značajna, ali da je ključ u njihovoj pravilnoj preraspodjeli i korišćenju u skladu sa prioritetima Ministarstva vanjskih poslova. Pozvao je na racionalno planiranje i korišćenje postojećih finansijskih okvira kako bi se ostvarili ciljevi diplomatske mreže Crne Gore u narednom periodu.

Sekretar Ministarstva vanjskih poslova, Adis Pepić, odgovorio je na pitanje gospodina Stojovića u vezi sa finansijskom pokrivenošću, ističući da smatra da sredstva nisu dovoljna. On je naveo da je izvršenje budžeta za ovu godinu do sada iznosilo 85%, a do kraja godine će vjerovatno preći 90%. Pored toga, dodao je da imaju oko milion eura od drugih institucija, ali ta sredstva se uglavnom koriste za kadrove u misijama u Briselu i Ženevi.

Pepić je naglasio problem sa nedostatkom kadrova, ističući da od 30 ambasada trenutno ima samo osam ambasadora. Takođe, od šest misija imaju četiri ambasadora i od četiri konzulata samo dva konzula. Zbog toga, često dolazi do situacija da samo jedan diplomata vodi ambasadu, što znači da taj diplomata nije u mogućnosti da napusti zemlju.

Pepić je ukazao na to da trenutno Ministarstvo vanjskih poslova nema mnogo stavki za povećanje budžeta, osim širenja diplomatske mreže, povećanja plata diplomatama i troškova za njihov smještaj. Takođe, dodao je da će se potruditi da u što kraćem roku zajedno sa Ministarstvom finansija razmotre mogućnosti za rješavanje ovog problema.

Na kraju, Pepić je ukazao na izazove u vezi sa funkcijom otpravnika poslova, koji je prema zakonu jedini odgovoran za sve dužnosti u ambasadi – on je istovremeno otpravnik poslova, računovođa, ambasador, vozač, sekretar i mnoge druge funkcije. To dovodi do problema jer samo jedna osoba mora da obavlja više poslova, što izaziva negativna mišljenja i konstantne poteškoće u funkcionisanju ambasada i misija.

Poslanik Gordan Stojović je kratko odgovorio sekretaru Ministarstva vanjskih poslova Pepiću da je tako on funkcionisao kao ambasador Argentine 33 godine.

Poslanik Seid Hadžić u svom obraćanju kazao je da smatra da budžet za diplomatiju u našoj zemlji nije adekvatan. Hadžić je istakao da se izdvajanja za diplomatiju s godinama smanjuju, što se vidi iz podataka o smanjenju udjela budžeta za vanjske poslove sa 0,9% u 2013. godini na 0,55% u 2025. godini. Smatra da ozbiljne države imaju ozbiljne diplomatije i da bi kao ozbiljna država, trebala izdvajati više sredstava u tu svrhu, s obzirom na to da se nedovoljno ulaže u diplomatsku mrežu.

Kao problem, istakao je i postojanje dva ministarstva koja se bave pitanjima vanjskih poslova – Ministarstvo vanjskih poslova i novo Ministarstvo za dijasporu. Naglasio je da je, prema njegovom mišljenju, Ministarstvo za dijasporu od izuzetne važnosti, posebno s obzirom na brojnu dijasporu koja je prisutna širom svijeta. On je takođe istakao da je bio jedan od prvih koji je predložio da Uprava za dijasporu preraste u Ministarstvo, što je, prema njegovim riječima, bio ispravan potez. Ukazao je da je još 2020. godine postojala Uprava za dijasporu koja je funkcionisala odvojeno od Ministarstva vanjskih poslova, ali

da je Ministarstvo vanjskih poslova bilo odgovorno samo za nadzor nad radom ove Uprave.

Hadžić je naglasio da Ministarstvo za dijasporu ima veliki značaj za našu zemlju, i da bi trebalo ozbiljno raditi na njegovoj efikasnosti i resursima. Pored toga, spomenuo je potrebu za jačanje uloge potpredsjednika Vlade za vanjsku politiku i ministra za dijasporu, kako bi se stvorila ozbiljna strategija za diplomatske i političke odnose zemlje.

Poslanik Hadžić ukazao je i na činjenicu da imamo veliki broj diplomatskih predstavništava (DKP) koji nisu popunjeni, što predstavlja ozbiljan izazov u diplomatskoj mreži. Naglasio je da bez popunjenih diplomatskih pozicija, odnosno bez imenovanja naših ljudi na te pozicije, neće biti moguće ostvariti ozbiljan napredak u našoj diplomatskoj politici.

Takođe, Hadžić je postavio pitanje o stanju u vezi s diplomatskom akademijom, napominjući da je bilo slučajeva u prošlosti gdje zaposleni u Upravi za dijasporu nisu imali mogućnost polaganja diplomatskog ispita, što je bilo vrlo zabrinjavajuće. On je predložio da bi trebalo omogućiti zaposlenima u Ministarstvu za dijasporu da se školuju za diplomate i budu spremni za eventualne diplomatske pozicije u budućnosti.

Na kraju je poslanik Hadžić izrazio žaljenje što nije prisutan ministar za dijasporu, jer bi, prema njegovim riječima, bilo korisno da prisutni predstavnici Ministarstva iznesu svoje predloge i ideje. Iako je budžet za diplomatiju u ovoj godini bio povećan, Hadžić je naglasio da se radi o malim iznosima i da je potrebno raditi na njegovom daljem povećanju, kako bi se stvorila jača i efikasnija diplomatska mreža.

Zaključio je da ovaj odbor ima odgovornost da insistira na poboljšanjima u vezi s Ministarstvom vanjskih poslova i Ministarstvom za dijasporu, te da je potrebno aktivirati sve relevantne institucije, uključujući potpredsjednika Vlade za vanjsku politiku, kako bi se osigurao napredak u ovoj oblasti.

Zamjenik predsjednika Odbora, Admir Adrović, izrazio je zadovoljstvo zbog formiranja Ministarstva za dijasporu, napominjući da je ovo pozitivan korak u pravcu veće posvećenosti dijaspori, koji je, prema njegovom mišljenju, ključan za budući razvoj i jačanje odnosa s dijasporom. On je takođe istakao da je politika aktuelne vlade bila usmjerena na osnivanje ovog ministarstva, što je značajan iskorak u odnosu na prethodnu organizaciju.

Adrović je izrazio žaljenje što niko iz Ministarstva nije prisutan na ovoj sjednici, kako bi se mogao detaljnije raspraviti predlog budžeta i ostale aktivnosti. Iako je bio u komunikaciji s ministrom i državnim sekretarom, koji su trenutno odsutni, Adrović je naglasio da bi bilo korisno da su predstavnici Ministarstva prisutni kako bi izložili svoje stavove i potrebe.

Govoreći o iznosu predviđenom za Ministarstvo za dijasporu, Adrović je ocijenio da je budžet, iako nešto veći nego prethodno, i dalje nedovoljan za ostvarivanje svih ciljeva. Prema njegovom mišljenju, sredstva bi trebala biti značajno veća, jer bi to omogućilo bolje iskorištavanje potencijala dijasporu. Pozvao je na dodatnu pažnju u budućem periodu, kako bi programi Ministarstva bili bolje zastupljeni, a sredstva adekvatno povećana.

Na kraju, Adrović je naglasio važnost inicijative Odbora i poslanika da pokažu svoju predanost ovom pitanju. Predložio je da se, nakon što se dobiju prijedlozi Ministarstva vanjskih poslova, podrži amandman koji će omogućiti adekvatno povećanje sredstava u budžetu. Takođe, ukazao je na potrebu za bržom izmjenom zakona o vanjskim poslovima, kako bi se uskladili svi aspekti vezani za diplomatiju i vanjsku politiku, a koja bi se mogla brzo implementirati uz dodatna sredstva. Na kraju, pozvao je članove Odbora da pokažu proaktivnost u ovom procesu i podrže ove inicijative, kako bi se postigao što brži napredak.

Poslanik Gordan Stojović zahvalio se prisutnima i izrazio nadu da će rasprava na ovom Odboru doprinijeti poboljšanju uslova za naše diplomate i unapređenju rada Ministarstva vanjskih poslova. On se nada da će amandmani ili bilo koji drugi predlozi dovesti do konkretnih promjena i omogućiti razvoj diplomatije koja neće biti uskraćena, kao što je to slučaj u trenutnoj situaciji.

Stojović je komentarisao primjer koji je iznio jedan od kolega, vezan za korišćenje ploče i flomastera, ističući da je to nažalost uobičajena praksa koja pokazuje realnost u kojoj se naši diplomati često nalaze. Smatra da bi oni koji nisu u stanju da se snađu u tim uslovima teško mogli da funkcionišu na adekvatan način.

Poslanik se potom osvrnuo na Ministarstvo za dijasporu, izražavajući mišljenje da je operativni budžet za saradnju sa dijasporom premali. Kao neko ko intenzivno komunicira sa dijasporom i aktivno se bavi tim pitanjem, smatra da je potrebno izdvojiti mnogo veća sredstva kako bi se kvalitetnije razvijali odnosi sa Crnom Gorom i Ministarstvom za dijasporu. On je izrazio nadu da će biti mogućnosti za poboljšanje u tom segmentu i da će se izdvojiti potrebna sredstva kako bi se taj odnos unaprijedio.

Odbor je jednoglasno (*sa sedam glasova „za“*) podržao Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo dijasporu.

Druga tačka dnevnog reda: Razno

Duško Stjepović, predsjednik Odbora, nastavio je sa dnevnim redom i predstavio Predlog za izbor Grupe prijateljstva sa Državnim zborom Republike Slovenije.

Među predloženim članovima su: Zdenka Popović kao predsjednica, Duško Stjepović po funkciji, Admir Adrović, Jlenka Andrić, Armen Šehović, Boris Bogdanović, Dejan Đurović, Albin Čeman, Ana Novaković-Đurović, Radinka Činčur, Boris Mugoša, Jelena Kljajević, Maja Vučelić, Jevto Eraković, Zoja Bojanić-Lalović, Aleksandra Vuković-Kuč i Oskar Huter.

Odbor je jednoglasno (*sa sedam glasova „za“*) podržao Predlog za izbor Grupe prijateljstva sa Državnim zborom Republike Slovenije

Sjednica je završena u 11:00 časova.

SEKRETAR ODBORA
mr Jasmin Bojadžić

PREDSJEDNIK ODBORA
Duško Stjepović